

RAAP BELGIË – RAPPORT 890

EINDVERSLAG

Archeologisch onderzoek tijdens de stadskernvernieuwing

te Torhout

DEEL IV – Resultaten

Werkput 7

[EINDVERSLAG]

opgraving- 2021H35

[COLOFON]

[TITEL] Archeologisch onderzoek tijdens de stadskernvernieuwing te Torhout
Eindverslag –DEEL 5: Resultaten (WP7)
Opgraving – 2021H350

[VERSIE] 30/09/2025

[AUTEUR(S)] N. Vanholme, J. De Mulder

[KAARTVERVAARDIGING] S. Barbaix

RAAP België BV
Begoniastraat 13
9810 Eke
Telefoon 09/311 56 20
E-mail: raap@raap.be
Website: www.raap.be

© RAAP België BV, 2025

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Figuur 1. Registratie van de profielen in WP7A.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	3
1 Algemene gegevens.....	5
1.1 Locatie	5
1.2 Aard van verstoring	6
1.3 Geregistreerde vlakken met oppervlakte en diepte	6
1.4 Algemene informatie.....	7
1.5 Vraagstellingen na het uitwerken van het archeologierapport	8
2 De natuurlijke bodem	9
2.1 Beschrijving	9
2.2 Staalname	10
3 Beschrijving van de sporen: WP7A	12
3.1 Cultuurlaag.....	12
3.1.1 Beschrijving	12
3.1.2 Vondsten.....	12
3.1.3 Staalname.....	12
3.2 (Paal)kuilen	14
3.2.1 Kuil S421/422/423	15
3.2.2 Kuil S413/414/416/452	17
3.2.3 Kuil S419/S453	19
3.2.4 Interpretatie.....	19
3.3 Paalspoortjes	20
3.4 Een verhard wegdek	20
3.4.1 Beschrijving	20
3.4.2 Vondsten.....	20
3.4.3 Staalname.....	22
3.5 Ophogingspakketten.....	23
3.5.1 Beschrijving	23
3.5.2 Vondsten.....	25
3.5.3 Staalname.....	25
4 Beschrijving van de sporen: WP7B	27
4.1 kuilen.....	27

4.1.1	Beschrijving	27
4.1.2	Interpretatie.....	32
4.2	Leefniveaus	32
4.2.1	Beschrijving	32
4.2.2	Interpretatie.....	32
5	Funderingen	35
5.1	Beschrijving	35
5.2	Interpretatie	37
6	Interpretatie	38
7	Bibliografie	39

1 ALGEMENE GEGEVENS

1.1 LOCATIE

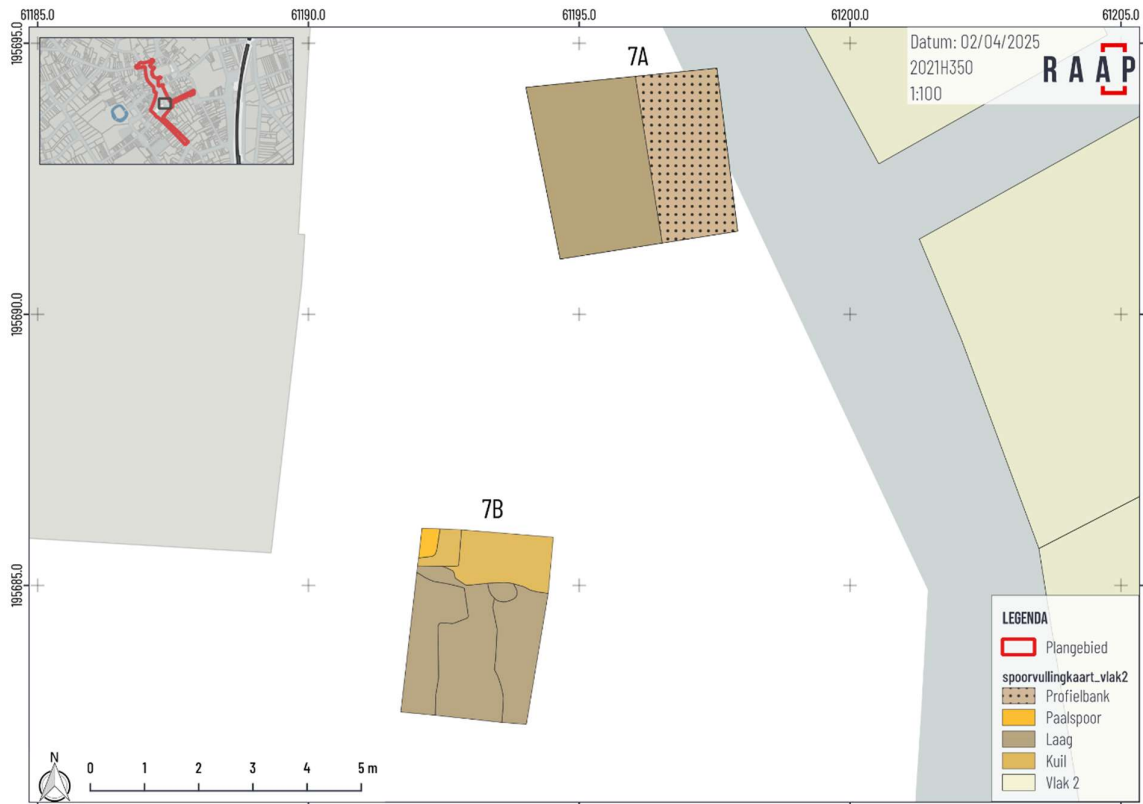
Deze werkput bestaat uit twee delen, beide zijn aangelegd ten oosten van het Vrijetijdshuis. De noordelijke werkput werd in dit verslag benoemd als 7A, de zuidelijke als 7B.

Figuur 2. Detailplan met de locatie van werkput 7, vlak 1 (projectie op de GRB).

Figuur 3. Overzicht van werkput 7, vlak 1. Registratie van een uitbraakspoor.

1.2 AARD VAN VERSTORING

Op deze locatie werd in het nieuwe ontwerpplan twee nieuwe regenwaterputten voorzien van 3,3 x 4,3m en 3,4 x 2,9m. De bodemingreep bedroeg 3m in diepte. Het huidige looppniveau bevond zich op 21,25mTAW.

1.3 GEREISTREERDE VLAKKEN MET OPPERVLAKTE EN DIEPTE

Bij de registratie op het terrein werden beide putten steeds WP7 genoemd. Ook voor de registratie van sporen en vondsten werd geen onderscheid gemaakt.

In WP7A zijn 7 registratievlakken aangelegd, in WP7B waren dit er 3. Dit verschil in aantal vlakken tussen de noordelijke en zuidelijke put zijn te verklaren door het sporenbestand dat er werd aangetroffen. Het onderzoek gebeurde tot in de natuurlijke bodem.

Er zijn 8 profielen geregistreerd, genummerd van 701 tot 708.

Figuur 5. WP7 – vlak 2 met situering van de verschillende profielen (projectie op de GRB)

Tabel 1. Oppervlakte per vlak in WP7A.

	Vlak 1 - N	Vlak 2 - N	Vlak 3 - N	Vlak 4 - N	Vlak 5 - N	Vlak 6 - N
Opp. in m ²	28,4 m ²	10,6 m ²	10,6 m ²	10,6 m ²	10,6 m ²	10,6 m ²
Diepte in m TAW	20,7m	20,4m	20,1m	19,9m	19,7m	19,5m

Tabel 2. Oppervlakte per vlak in WP7B.

	Vlak 1 - Z	Vlak 2 - Z	Vlak 3 - Z
Opp. in m ²	9,7 m ²	8,3 m ²	8,3 m ²
Diepte in m TAW	19,6m	20,1m	19,6m

1.4 ALGEMENE INFORMATIE

Het archeologisch onderzoek gebeurde binnen de contouren zoals doorgegeven via de realisatieplannen. Het eerste vlak werd iets groter uitgraven, aangezien werd verwacht dat de bovenste laag bij de aanleg toch zo worden verwijderd. Tijdens de aanleg van de waterputten werd er echter één grote aanlegput werd uitgraven. Daarnaast werden nog de nodige leidingsleuven gegraven voor aan- en afvoer van het water, onder meer richting de fontein. Deze omvangrijke put heeft daarmee een groot deel bodemarchief vergraven dat niet werd opgegraven. Zo is met zekerheid op die locatie archeologische informatie voorgoed weggegraven. Onder de

straat ten oosten van deze putten werd een vroeg 14de-eeuws kerkhofje opgegraven. Met de uitbreiding van de aanlegput is de kans groot dat daardoor een deel van dit kerkhof is weggegraven (Zie DEEL 5- WP12).

Figuur 6. De nieuwe geplaatste citerne.

1.5 VRAAGSTELLINGEN NA HET UITWERKEN VAN HET ARCHEOLOGIERAPPORT

Deze zone werd opgraven in functie van een enkele specifieke vraagstellingen die tijdens de eerstelijnsuitwerking in functie van het archeologierapport werden vooropgesteld.

- *Wat betekenen de zwarte pakketten? Wat is de herkomst?*
- *Zijn er specifieke activiteiten die op deze locatie plaatsvonden?*
- *Zijn er specifieke resten die wijzen op het gebruik van deze plek als marktplaats?*
- *Kunnen analyses op pollen en macroresten iets vertellen over de aanwezige vegetatie?*

2 DE NATUURLIJKE BODEM

2.1 BESCHRIJVING

In de noordelijke werkput werd de natuurlijke bodem aangetroffen op 19,7m TAW. Dit is 1,55m onder het straatniveau. Opmerkelijk waren de resten van een Bs-horizont: de lichte zandleem vertoonde aanrijking van ijzer. Concreet betekent dat op deze plaats weinig afspoeling of afgraving van bodem gebeurde. Deze informatie wordt uitgebreid toegelicht in het DEEL 4 'Aardkundig luik'. Op het raakvlak van de natuurlijke bodem met de eerste antropogene laag zijn resten van mollengangen aanwezig, wat onrechtstreeks wijst op een open ruimte die niet intensief werd bewerkt vóórdat het terrein werd opgehoogd. Bij het couperen van enkele grondsporen werd onder de zandleem kleiige leem aangetroffen. Het gaat om de tertiaire laag.

In de zuidelijke werkput is hier en daar ook nog vaag een aanrijkingshorizont aanwezig, al is deze niet zo goed bewaard als in de noordelijke put door een hoge concentratie aan diepere uitgravingen. Deze horizont is onder meer zichtbaar in P707 en bevond zich op een diepte van ca. 19.8m TAW.

Figuur 7. Noordelijke werkput, vlak 6. De natuurlijke bodem is een verbrokkelde Bs-horizont waarop resten van een antropogene cultuurlaag (S432) zijn gelegen. Daarnaast zijn enkele andere sporen zichtbaar.

Figuur 8. Bij het couperen van enkele sporen (zoals afgebeeld S417) in vlak 6 (WP7A) werd op de kleiige leembodem gestoten (gele laag).

Figuur 9. Detail van P701: onder het zandleem (lichtbruin) bevond zich tertiaire kleig leem (licht geelgrijs).

2.2 STAALNAME

Er werden enkel referentiestalen genomen van de natuurlijke bodem in functie van een meer gedetailleerd en/of microscopisch onderzoek in de toekomst. In WP 7A gebeurde dit op 1 locatie (P701), benoemd als M32. In WP 7B werden verschillende stalen in P705 genomen

Deze stalen dienen als referentiestaal. De textuur kan later macroscopisch alsook microscopisch worden onderzocht.

Figuur 10. Aanduiding van staalname van de natuurlijke bodem in P701.

Tabel 3. Lijst van de monsters van de natuurlijke bodem als referentiestaal.

MONSTER	VLAK	SPOOR	INHOUD	VERZMWIJZE	DOEL	Aard
20	705	5000	referentiestaal	BUXS	Korrelgroottesamenstelling sediment	natuurlijke bodem
21	705	5000	referentiestaal	BUXS	Korrelgroottesamenstelling sediment	natuurlijke bodem
22	705	5000	referentiestaal	BUXS	Korrelgroottesamenstelling sediment	natuurlijke bodem
32	701	5000	referentiestaal	BULK01	Korrelgroottesamenstelling sediment	natuurlijke bodem

3 BESCHRIJVING VAN DE SPOREN: WP7A

Voor een goed begrip van de verschillende sporen worden ze in vijf verschillende groepen verdeeld:

- *Een oude cultuurlaag*
- *(paal)kuilen*
- *Paalspoortjes*
- *Een verhard wegdek*
- *Ophogingspakketten*

3.1 CULTUURLAAG

3.1.1 Beschrijving

Op de natuurlijke bodem was een lichtgrijze, licht zandlemige laag aanwezig (benoemd als S408 en S432). Deze was zowel zichtbaar in vlak 6 als in profiel P701. In de andere profielen was deze minder duidelijk. Het gaat om de oudste antropogene laag in deze zone. Het verloop van de laag was erg grillig. Ze was wat vermengd met brokjes natuurlijke bodem, en vertoonde bioturbatie en laagjes fosforafzetting. De afzettingen waren wellicht ontstaan door compactie. Bovenop de cultuurlaag werd immers resten van een wegdek waargenomen. De aanwezigheid van fosfor wijst eveneens op de aanwezigheid van mest in de laag. De combinatie van vermengde moederbodem (spitsporen?) met mest kan erop wijzen dat het een bewerkte bodemlaag betrof.

3.1.2 Vondsten

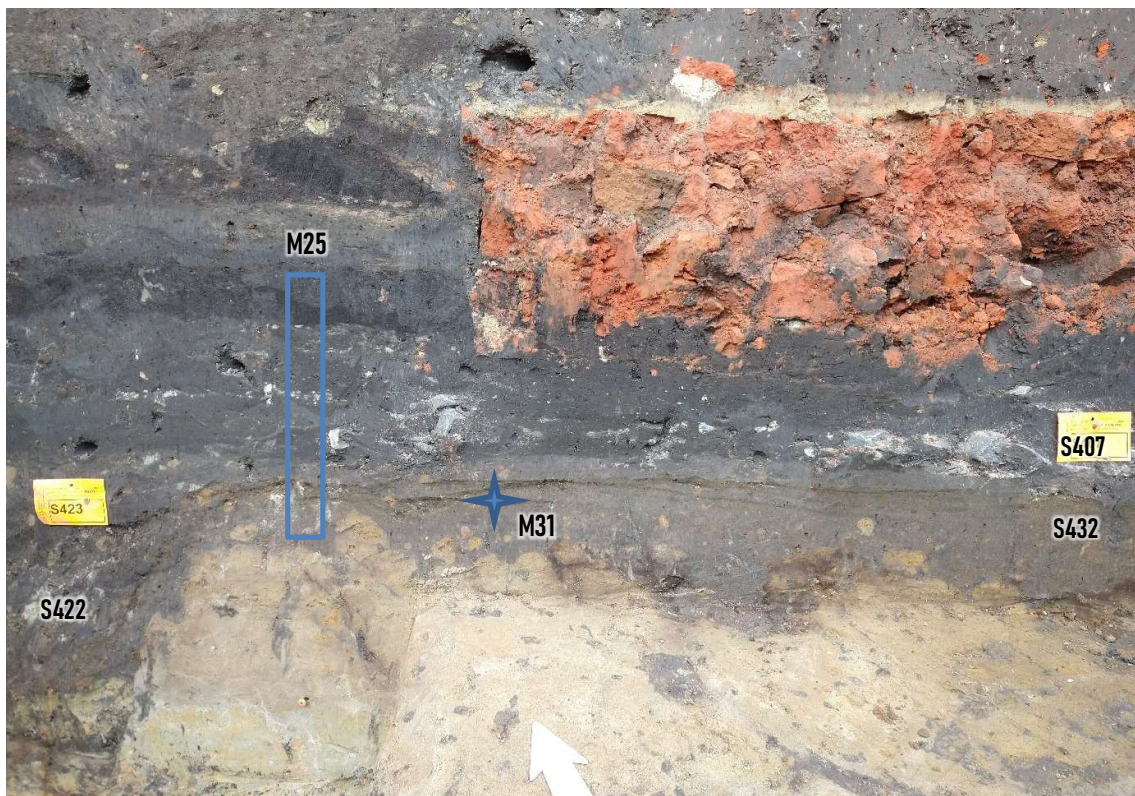
In deze laag werden twee grijze wandfragmenten aangetroffen die enkele ruim in de tweede helft 11de tot eind 16de eeuw kunnen worden gedateerd (V189).

3.1.3 Staalname

Er werd een staal genomen in functie van het onderzoek van pollen (M25, onderste laag). Daarnaast werd ook een referentiestaal genomen van 1I (M31).

Figuur 11. WP7A, P701. Totaalbeeld op het profiel met aanduiding van S432.

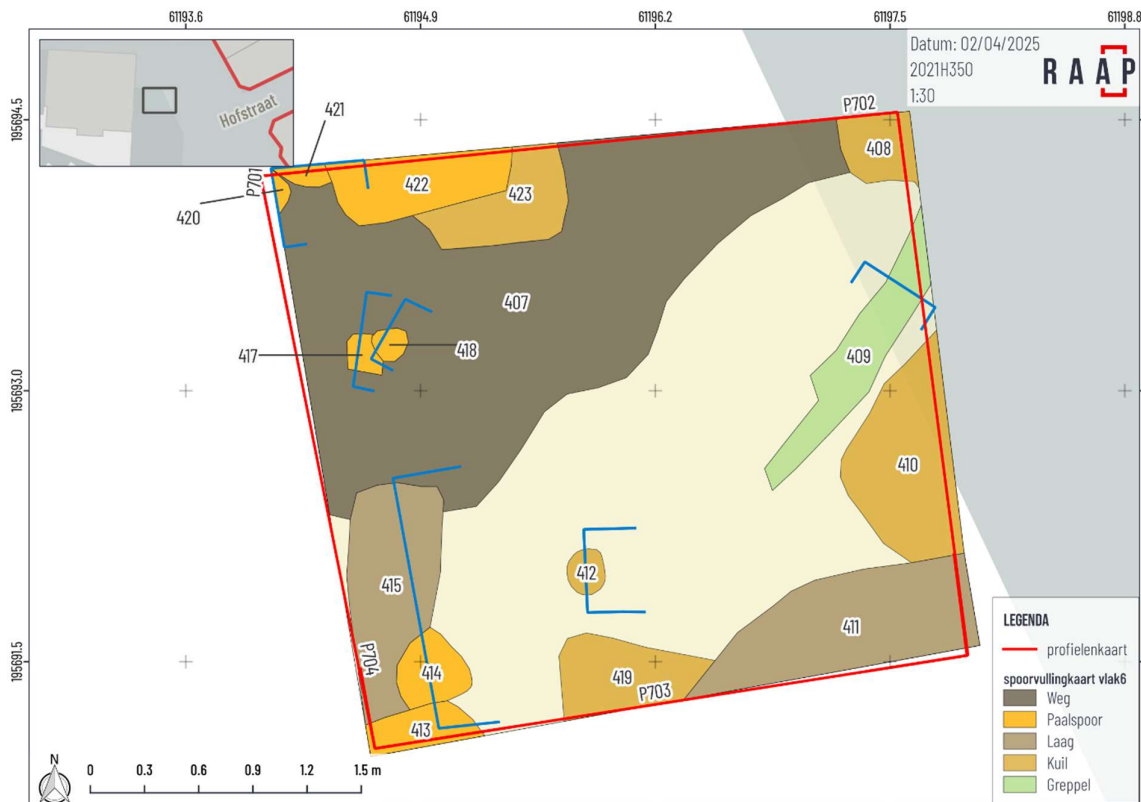
Figuur 12. WP7A, P701. Detail van de cultuurlaag S432, met daarboven een laag met veldsteen (S407). In de grillige cultuurlaag zijn afzettingsslaagjes fosfor te zien. Aanduiding van M25 en M31.

3.2 (PAAL)KUILEN

Doorheen de cultuurlaag waren enkele grotere kuilen uitgegraven. In vlak 6 tekenden die zich vrij duidelijk af (op 19,8m TAW). De drie grote kuilen worden hieronder verder besproken

Figuur 13. WP7A, vlak 6. Aanduiding van drie kuilen.

Figuur 14. WP7A, vlak 6: sporenplan met aanduiding van coupes en profielen.

3.2.1 Kuil S421/422/423

Een eerste kuil was gelegen tegen profiel P701, benoemd als S422/S432. Dit spoor werd herkend in vlak 6 waarbij deze nog als 'laag' werd geïnterpreteerd. De beschrijving en de vorm bleken tijdens het veldwerk niet correct te zijn en werden tijdens de uitwerking aangepast. In coupe waren 3 verschillende vullingen zichtbaar (S421, S422 en S423). Mogelijk ging het om een aanlegkuil (S423, en misschien ook S421) met centraal de kern van een paalspoor (S422). De lengte van de paalkuil was groter dan 1,3m.

Hierbij dient een kanttekening te worden gemaakt dat S421 mogelijk doorheen deze kuil werd ingegraven en het dus een totaal ander spoor betrof. Gezien het beperkt onderzoeksoppervlak, kan dit niet worden achterhaald.

De kern was niet scherp te onderscheiden van de vulling van de insteek en had in coupe een breedte van ca. 40cm, wat vrij breed is. De coupe op het spoor lag echter niet in de lengte van het spoor aangezien het in eerste instantie niet al paalspoor was herkend. Hierdoor kan het zijn dat de kern eerder diagonaal en niet dwars werd doorsneden, wat een grotere breedte opleverde.

Stratigrafisch leek deze doorheen de oude cultuurlaag te gaan, al was deze relatie niet erg duidelijk (zie figuur 12).

Tot de vondsten uit dit spoor behoren: twee grijze wandscherven uit de kern S422, gedateerd van 1050 tot 1275. Drie werden uit de insteek gehaald: grijze scherven waarvan twee afkomstig van een vuurklok (algemene datering: 12de eeuw). Uit S421, de vulling die eveneens als insteek wordt beschouwd, komen vier grijze wandscherf en een bodem, algemeen daterend uit de tweede helft 11de eeuw tot 13de eeuw.

Figuur 15. Aanduiding van de verschillende lagen van de paalkuil. Deze aflijning verschilt met deze die op terrein werd herkend. (Na het uitgraven van de coupe bleek de aflijning niet te kloppen.)

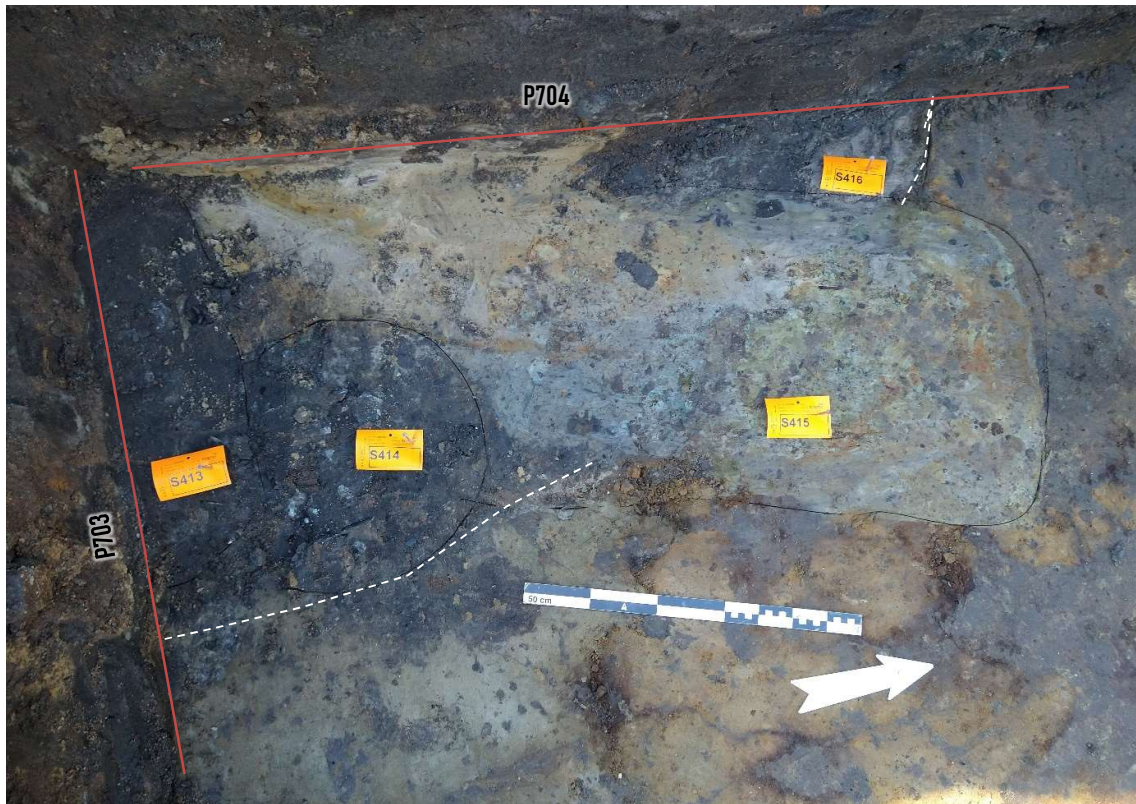
Figuur 16. Coupe op paalkuil S421, S422, S423 (in profiel 701).

3.2.2 Kuil S413/414/416/452

Een tweede kuil bevond zich in de zuidwesthoek van de werkput. Aangezien het spoor doorsneden werd door een sterk kleiige laag (S415) was de aflijning niet duidelijk in vlak 6. Na de registratie in verschillende profielen bleek ook S416 (waargenomen in vlak 6) tot hetzelfde spoor te behoren. De kuil zelf vertoonde verschillende vullingen waarbij de bovenste heel wat veldsteen bevatte. Het gaat wellicht om straatstenen afkomstig van een jongere laag die later in het spoor zijn terecht gekomen. De overige twee vullingen waren sterk gevlekt en bevatte ook kleibrokken. Het ging om opgespitte tertiaire grond. Onderin werd een sterk humeuze lensje waargenomen.

De kuil ging vanaf vlak 6 nog tot 35cm diep.

De vondsten uit dit spoor zijn twee stukjes vroegrood waarvan één met strooiglazuur en een stukje grijs grof gedraaid aardewerk. Algemeen kunnen deze vondsten in de 12de - 13de eeuw worden gedateerd. Daarnaast kwamen er ook twee stukjes dierlijk bot uit.

Figuur 17. De sporen S413, 414 en 416 behoorden tot eenzelfde spoor waarover de grijsbeige kleiige laag S415 was gelegen.

Figuur 18. Deel van P703 waarin centraal kuil S419 en rechts kuil S413/414/416 zichtbaar zijn.

3.2.3 Kuil S419/S453

Ten oosten van de voorgaande kuil werd S419 geregistreerd. In vlak 6 werd slechts een hoek van het spoor waargenomen. In coupe, geregistreerd in P703 (figuur 18), werd een tweeledige vulling waargenomen. Een eerste meer homogene vulling, een tweede was eerder gevlekt wat wees op het dichtwerpen van de kuil. De kuil ging vanaf vlak 6 ca. 50 cm diep. Bovenop de vulling werd een laag met veldstenen geregistreerd (zie lager). Er zijn geen vondsten uit de vulling gehaald.

3.2.4 Interpretatie

De drie kuilen konden slechts gedeeltelijk worden geregistreerd en onderzocht. Eén ervan vertoonde duidelijk een paalkern en kan als paalspoor worden benoemd. De twee andere hadden een eerder heterogene vullingen en ronde bodem (/uitgraving). Er waren geen duidelijke aanwijzingen dat het met zekerheid om paalsporen ging.

De kuil S419 had een gelijkaardige oriëntatie als het paalspoor S422/423 (namelijk NW-ZO). Spoor 413/414 leek dan een haakse oriëntatie hierop te hebben. Omwille van dit feit, en de stratigrafische ligging onder de lagen met veldsteen, werd een mogelijke gelijktijdigheid tussen deze kuilen vooropgesteld. De harde bewijzen blijven uit om deze drie kuilen tot eenzelfde structuur te rekenen.

Op basis van het aardewerk worden deze sporen algemeen in een periode van de (mogelijk 11) -12de tot de 13de eeuw gedateerd.

Figuur 19. WP7A met zicht op de profielen P703 en P704 waarin onderaan 2 (paal?)kuilen werden aangetroffen.

3.3 PAALSPOORTJES

Naast deze grotere kuilen werden op vlak 6 ook enkele kleinere kuiltje geregistreerd. Gezien de afmeting, diepte en vorm betreft het wellicht kleinere paalspoortjes.

S417 werd uitgegraven tot net in de kleiige tertiaire laag en was daarmee ca. 20cm diep bewaard (figuur 8). In tegenstelling tot dit spoor had kuil S412 geen vlakke bodem maar eerder driehoekig. Dit kan wijzen op een ingeheidde paal. Ook dit kuiltje reikte tot net in de kleiige laag.

Figuur 20. Coupe op paalspoortje S412. Gezien de vorm mogelijk ingeheid tot in de kleiige onderlaag.

3.4 EEN VERHARD WEGDEK

3.4.1 Beschrijving

De bovengrens van de bovenstaand beschreven kuilen was zeer scherp. Wat wijst op afgraven of afspoelen van de grond na de kuilen waren gedicht. De laag bovenop de kuilen en de cultuurlaag was een donkergrijze laag met opvallend veel veldsteen (S406, 407, S431, S451). In het vlak was duidelijk dat deze laag niet strak horizontaal liep waardoor bij de aanleg van vlak 5 hier en daar de bovenste rijen veldsteen plaatselijk waren weggegraven. Door dit spoor te vergelijken met wat in vele andere werkputten werd aangetroffen rondom het vrijetijdshuis en de kerk ging het wellicht op de resten van een wegdek. In tegenstelling tot de andere zones ging het echter over een éénfasig gebruikt wegdek. De donkere laag waarop de stenen waren gelegen was vrij homogeen en vertoonde fijn groene lensjes. Het ging om aanrijking van ijzer en fosfor en zijn ontstaan door verdichting van de bodem. Dergelijk verschijnsel kan worden gelinkt aan het gebruik van de laag als een weg, waarbij door langdurig overrijden de grond erg compact werd.

Een tweede aanwijzing was een langwerpig spoor (S409) met noordoost-zuidwest oriëntatie (vlak 5). De diepte varieerde sterk. In het profiel was deze slechts enkele cm diep, in coupe Het ging niet om een greppel maar een karrespoor. De vulling was sterk heterogeen en bevatte wat laagjes ingespoeld zand en schilfers veldsteen. Eveneens waren in doorsnede ook hier fijne groene lijntjes zichtbaar, veroorzaakt door langdurig gebruik en compactie.

Er zijn geen duidelijke aanwijzingen aangetroffen van flankeerde greppels naast de weg. Dit was voor de meeste andere plaatsen het centrum van de stad waar de middeleeuwse weg is aangetroffen wel het geval.

3.4.2 Vondsten

Er zijn maar enkele vondsten uit deze sporen gehaald.

Uit de karrespoor kwam een stuk vuursteen (V160, niet geretoucheerd) en een visbot (V161).

Uit de laag kwamen 4 stukken geoxideerd aardewerk (V146, 148, 149) waaronder een bodem met losstaande meerledige standvinnen en een worstoor. Daarnaast zijn ca. 50 stukken dierlijk bot ingezameld (V145 en 186). In de categorie van het metaal is een hoefijzer en enkele niet determineerbare stukken ijzer gevonden (V159).

Figuur 21. WP7A, vlak 5 (enkel westelijk deel): op het vlak werden tal van kleine fragmenten veldsteen waargenomen waardoor het werd geïnterpreteerd als de restanten van een middeleeuwse weg, naar analogie met de andere middeleeuwse wegen. Deze bevonden zich voornamelijk in het oosten van de werkput. Rechtsboven een kuil gevuld met klei en sterk organische laag met takjes en visresten (M323).

Figuur 22. Doorsnede van het karrespoor S409 in P704. De vulling was sterk gemengd met onder meer afgespoeld zand en daarnaast ook fragmentjes veldsteen. Onderin wijst de groene lijn op fosforafzetting ontstaan door compactie.

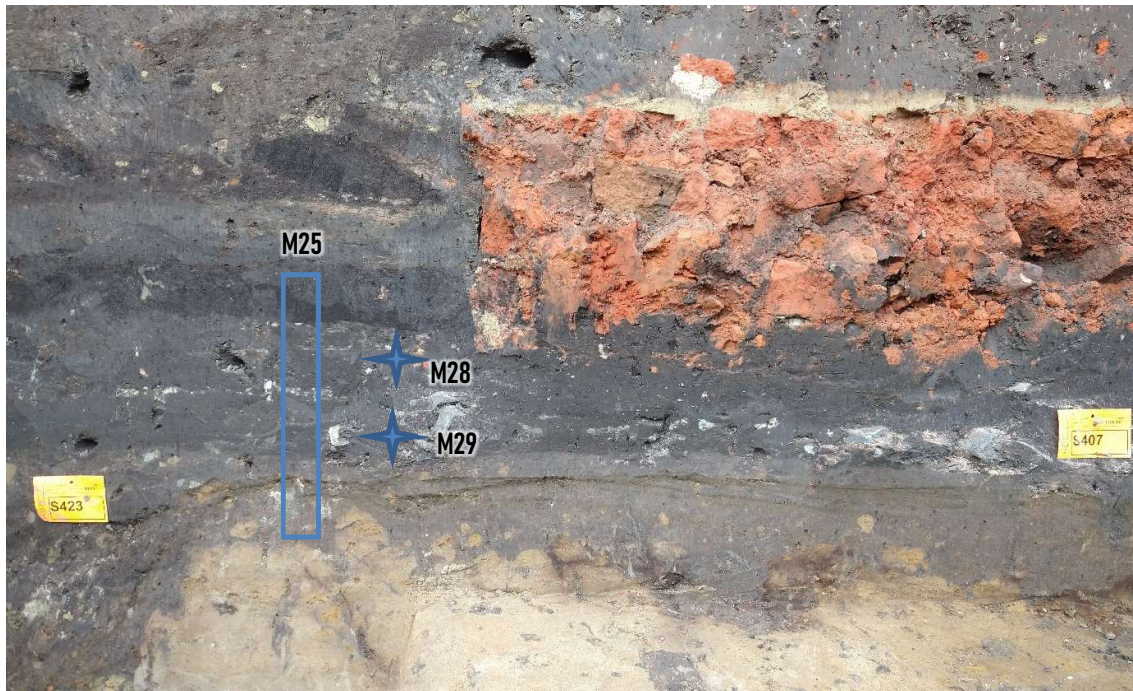
Figuur 23. Karrespoor S409 in coupe.

3.4.3 Staalname

De laag die met de wegfase wordt gerelateerd in P701 (S407) werd in 2 niveaus bemonsterd door middel van een referentiestaal van 1l: M28 werd genomen van de bovenste 10 cm, M29 van de 10cm eronder.

Er werd eveneens een staal genomen van het karrespoor S409 (M12) in functie van onderzoek van macroresten.

De pollenbak M25 bevat eveneens deze laag (S407).

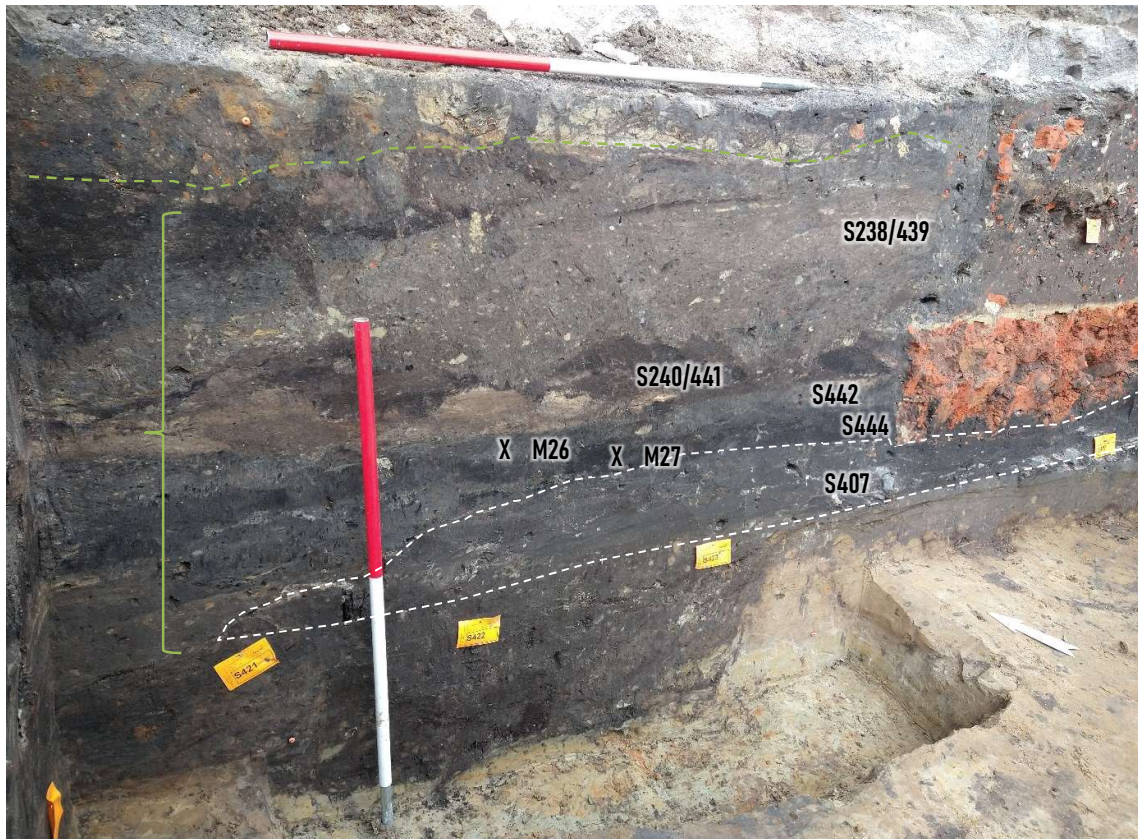
Figuur 24. Aanduiding van de staalname van de fase van het wegdek.

3.5 OPHOGINGSPAKKETTEN

3.5.1 Beschrijving

De lagen bovenop de weg zijn in de eerste plaats het resultaat van langzame accumulatie van organische grond en assen (S439 en S445), anderzijds wijzen enkele pakketten op moedwillige ophoging (S240/S442). De profielen van deze noordelijke put vertoonden alle vier andere lagen. Doordat doorheen deze lagen de aanlegseuf en fundering in baksteenpuin liep, was het ook niet mogelijk om de verschillende lagen met elkaar te linken. Aangezien het onderscheid bij het afgraven niet steeds duidelijk was, hebben de lagen in de profielen andere spoornummers gekregen dan in het vlak. Tenzij het met grote zekerheid om hetzelfde spoor ging.

Onderin bleken de lagen voornamelijk homogeen. De donkergrijze lagen waren vrij compact en bevatte wat stukken veldsteen. Het gaan in P701 om de sporen 442, 443, 444 en S446, alle gelegen ten westen van de muuruitbraak S233/S239. In vlak 4 benoemd als S241. In P703 werden de lagen benoemd als S448 en S449.

Figuur 25. P701: In het wit het pakket dat gelinkt wordt met de fase van de weg (S407). In het groen de bovengrens van de accumulatie van grond met aanduiding van de laagnummers en de staalnames.

Figuur 26. P703 met aanduiding van de lagen die als 'weg' zijn geïnterpreteerd. Daarbovenop bevonden zich ophogings- en leeflagen. Centraal is een fijne gelaagdheid zichtbaar waarbij de ophoging deels uit assen bestond (lichtgrijze kleur met veel houtschoor).

De lagen erop waren zowel homogeen zandig als sterk gelaagd met erf veel houtskool en resten van as. In het noordelijk profiel P701 was het pakket minder gelaagd en bestond de top van het profiel opnieuw uit een laag steriel zand. Zowel in het noord- als zuidprofiel zijn dunne bandjes te herkennen die als loop/vloerniveautjes kunnen geïnterpreteerd worden.

Daarnaast zijn hier en daar ook loopniveaus te herkennen. De lagen in dit profiel wijzen er duidelijk op dat dit deel van de binnenstad eveneens geleidelijk opgehoogd werd en er geen sprake meer was van een weg.

Het hierboven aangehaalde kleig spoor S115 dat hierboven reeds werd aangehaald (zie 3.2.2) is mogelijk een opgevulde ondiepe kuil in het wegdek. Bovenop deze kleiige laag werd een concentratie aan organisch materiaal (S402) (voornamelijk takjes, bemonsterd als M11) waargenomen. Misschien werd de kleiige laag bewust afgedekt met takken om grip te verzekeren. M11 werd uitgezeefd. In het residu, bewaard als M11, werden onder meer visresten herkend. Het hout werd nat bewaard en kreeg M323.

3.5.2 Vondsten

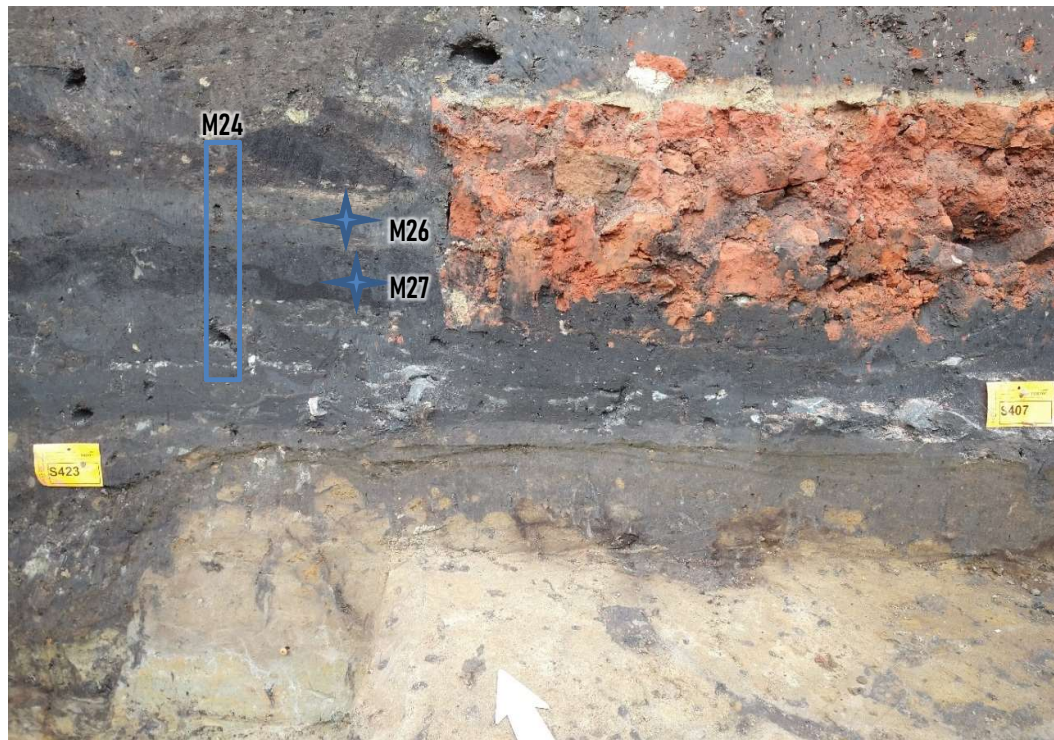
Eén van de lagen (namelijk S241 in vlak 4) bevatte beduidend meer vondsten en inclusies. Bij het verdiepen naar vlak 4 werden uit S241 wat restjes bouw materiaal, kleine scherfjes en veldsteen aangetroffen. Voor de vondsten betreft het een rand van een kogelpot in grijsaardewerk, een kruik in vroegrood (beide met een ruime datering in de 12de– 13de eeuw) en 16 stukken bot. Deze bevond zich ter hoogte van, en nét boven, de middeleeuwse weg waardoor de vondsten eerder gelinkt kunnen worden aan het oude wegdek.

De overige lagen boven het wegdek, geregistreerd in P702, zijn eerder vrij homogeen en bevatte nauwelijks vondsten.

Uit S448 kwamen een grijze scherf en één in vroegrood met loodglazuur (12de–13de eeuw).

3.5.3 Staalname

Van deze ophogingslagen werd een referentiestaal genomen (ca. 1l). Het gaat om M26 van S442 en kan worden aangewend ifv studie van macroresten en/of datering ervan.

Figuur 27. Aanduiding van de staalname van de ophogingslagen in P701.

Tabel 4. Lijst met staalname van de ophogingspakketten in WP7A

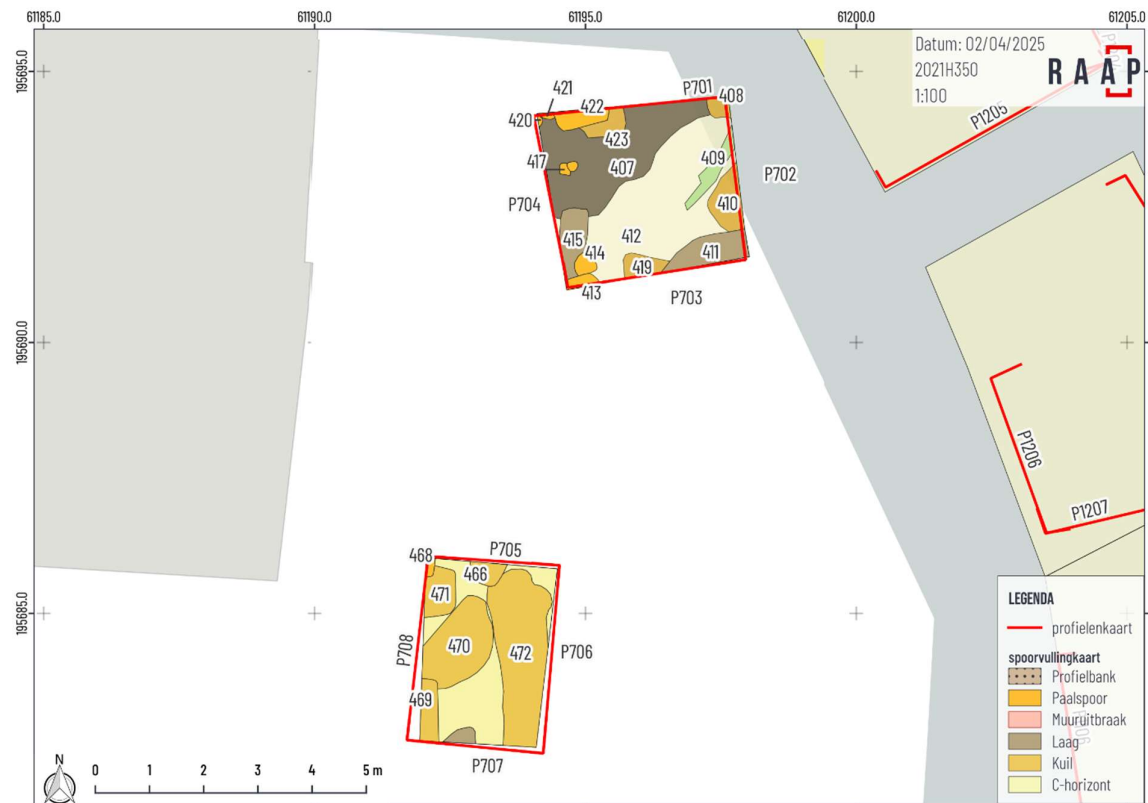
MONSTER	VLAK	SPOOR	INHOUD	VERZMWIJZE	DOEL	Aard
24	701	441	pollen	pollenbak	microresten	Lagen 441, 442, 444, 407
26	701	442	referentiestaal	BULK01	macroresten/datering	laag
27	701	444	referentiestaal	BULK01	macroresten/datering	laag

4 BESCHRIJVING VAN DE SPOREN: WP7B

4.1 KUILEN

4.1.1 Beschrijving

De zuidelijke put werd in 3 niveaus aangelegd. In het 3de vlak waren een reeks kuilen in de natuurlijke bodem zichtbaar. Qua niveau kwam dit overeen met vlak 6 in WP7A (nl. ca. 19,65m TAW). Het westelijke deel van deze werkput door een riolering. Gezien de beperkte oppervlakte van de werkput werd besloten om de kuilen te couperen ter hoogte van de profielen. De coupes werden zodus opgenomen in de profielregistratie. Hieronder volgt een beschrijving per kuil.

Figuur 28. WP7, vlak 3 met weergave van de sporen op 19,65m TAW . In WP7B werd op dit niveau vlak 3 aangelegd, in WP7A is dit vlak 6. Op dit niveau werden in beide werkputten kuilen waargenomen.

Figuur 29. WP7B, vlak 3. Zicht op de kuilen die in de natuurlijke bodem zijn uitgegraven.

S467/S468: Een smalle rechthoekige kuil met steile wanden en sterk gevlekt vulling waarbij zowel natuurlijke bodem als de kuil die wordt doorsneden vermengd zijn geraakt en in één beweging terug zijn gestort. Na het plaatselijk verdiepen van dit spoor ter hoogte van het profiel P708 werd de onderkant waargenomen op 19,6mTAW. Vondsten (V227): enkel één stuk grijs aardewerk en één vroegrood (algemene datering in de 12de -13de eeuw).

Figuur 30. P708 met coupes op verschillende kuilen.

Figuur 31. Doorsnede van S468 na plaatselijk verdiepen van P708.

S471: V-vormige kuil met rechte wanden. Deze werd doorsneden door kuil S468. Homogene grijze vulling met onderaan grote brokken natuurlijke bodem (zandige leem) met wat spikkels houtskool. De kuil ging tot 19,3m TAW diep. Vondsten: (V226): een stuk amorf ijzer.

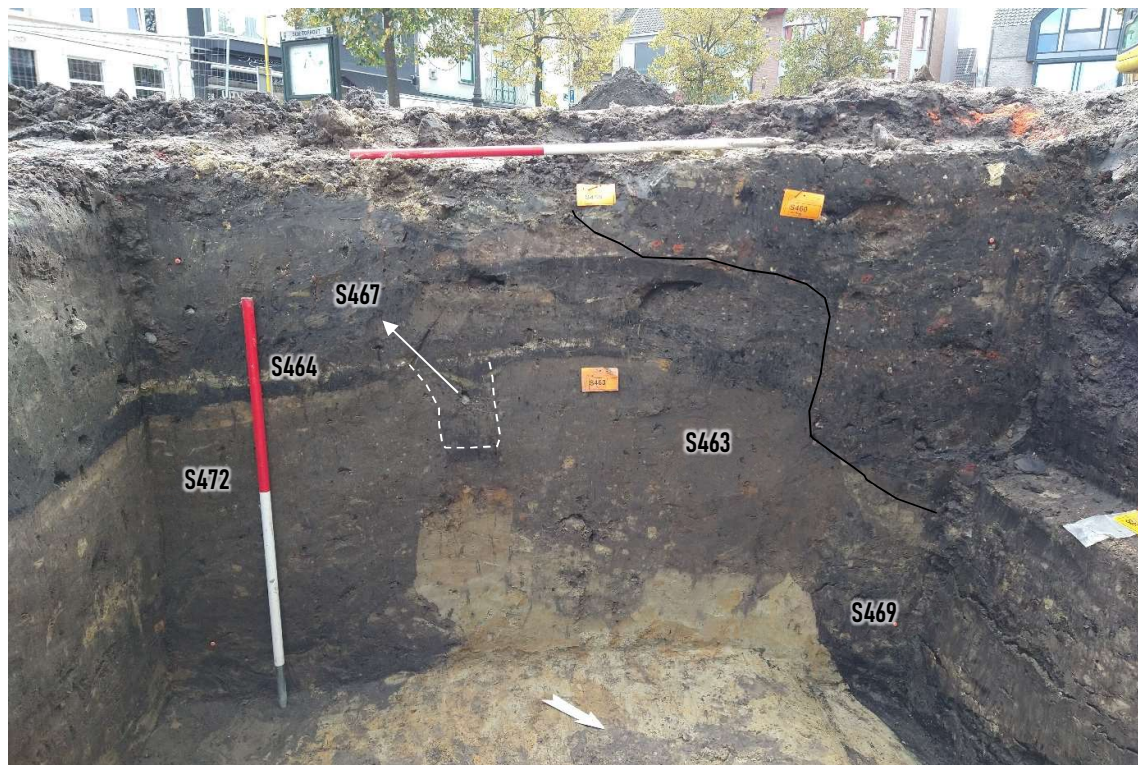
S469: Kuil met steile wand en vlakke bodem. Onderaan sterk humeus met brokjes veldsteen. Bovenaan sterk humeus gevlekt met moederbodem. Onderkant van de kuil werd niet bereikt (wegens gevaar voor inkalving) maar bevond zich minimaal op 19,05m TAW. De kuil werd doorheen een mogelijke cultuurlaag (S470) gegraven en doorsneed kuil 463. Vondsten: (V217) Een wandscherf in rood aardwerk (1100-1400). Er werd een staal genomen van de onderste organische laag in functie van studie van macroresten (M18). Gezien de aard van het spoor niet gekend is, noch een exacte datering, werd niet ingezet op de analyse van dit staal.

Tabel 5. Staalname van kuil S469.

MONSTER	VLAKE	SPOOR	INHOUD	VERZAMELING	DOEL	Aard
18	3	469	zaden/vruchten	BULK10	macroresten/datering	kuil

S463: Een kuil gevuld met homogeen bruin zandleem. Een tweede vulling bevatte meer brokken natuurlijke bodem. Mogelijk gaat het om een andere uitgraving. Er werden geen vondsten aangetroffen.

S470: Centraal in de werkput gelegen. Zeer ondiepe uitgraving, leek sterk op S463 en maakte mogelijk onderdeel uit van dit spoor. Er zijn geen vondsten in aangetroffen.

Figuur 32. P707 met aanduiding van de verschillende sporen. In zwart de begrenzing van de verstoring veroorzaakt door de aanleg van een betonnen buis. Tussen de kuilen S472 en S463 zijn resten van een B-horizont zichtbaar.

S472: Een Langwerpige kuil met voornamelijk een homogene donkere vulling. Onderin waren inspoelbandjes zichtbaar met afwisselend zand- en kleilensjes. De relatie met S463 was in het profiel niet duidelijk. Het diepste punt bevond zich op tot 19.0m TAW. Vondsten (V216): bot afkomstig van een onderkaak van een zoogdier.

Figuur 33. P706, detail van de coupe op S472: onderin de kuil waren inspoelbandjes aanwezig.

S466: Onregelmatige kuil met verschillende opvulfases. Mogelijk betreft het twee verschillende sporen, maar werd tijdens de registratie als één geheel genomen. Onderin een uitgraving met vlakke bodem, tot in de Tertiaire bodem (tot 19.26m TAW), met daarboven een komvormige uitgraving met heterogene vulling. De jongste vulling bestond voornamelijk uit assen. De kuil gaat doorheen de leeflaagjes (zie 4.2.) en werd doorsneden door kuil S468. Vondsten (V197, 198, 200, 215): stuk dierlijk bot (pijpbeen), 2 stukken aardewerk in grijs baksel waaronder een worstoor, en 3 stukjes ijzer.

Figuur 34. P705: Doorsnede op S466. De kuil werd uitgegraven tot in de Tertiaire laag.

4.1.2 Interpretatie

In het totaal zijn in deze werkput onderin 6 kuilen aangetroffen. Met uitzonder in van S463 en S470 ging het om kuilen met totaal andere vullingen. De oversnijdingen verraadden dat ze niet gelijktijdig zijn. In de eerste plaats waren er kuilen die zich onder de jongere loopniveaus bevonden (S472 en S463), enkele doorsneden deze lagen (S466 en S469) en zijn dus jonger. De functie van deze kuilen kan voor geen van deze sporen kan een specifieke functie worden bepaald. Gezien de meesten tot in de Tertiaire bodem zijn uitgegraven, kan het om winning gaan van het kleiig zand dat diende voor het optrekken van constructies in vakwerk. De weinige vondsten wijzen op een datering in de 12de/13de eeuw.

4.2 LEEFNIVEAUS

4.2.1 Beschrijving

In het oosten van WP7B werden zowel in vlak 2 (op 20,05m TAW) als in P706 een reeks homogene horizontale lagen opgetekend met zeer scherpe scheiding tussen de lagen. De scheidingen waren erg duidelijk omwille van het kleurverschil. Het ging om een oudste bruinigrijze en bruine laag (S478), en een zwarte en een homogeen geelgroene laag (S464). Het ging om leef-/vloerniveaus die, gezien ze niet sterk verstoord zijn, om niveaus te gaan die 'binnen' waren gelegen. Het gaat hier in geen geval om recentere lagen aangezien de oude fundering in gele baksteenpuin (zie 5.1) er doorheen was aangelegd.

In profiel 707 kon een paalkuiltje worden herkend dat in relatie stond met deze leeflagen (S467, figuur 32).

In vlak 2 werd ter hoogte van deze leeflagen een verhitte vlek aangetroffen met zwarte en rode kleur. Het kan de plaats zijn geweest binnen een gebouw waar vuur werd gestookt. Hierin/-rond zijn enkel 2 verroeste nagels aangetroffen.

4.2.2 Interpretatie

Deze leeflagen bevonden zich ongeveer op dezelfde hoogte als het de lagen in WP7A die gerelateerd werden met een weg (ca. 19,7 tot 19,8m TAW). Gezien de vondsten uit de kuilen onder deze niveaus en deze afkomstig van op en boven het wegdek, én in combinatie met de gekende resultaten van de omliggende putten, kunnen deze sporen grofweg in de 12de en 13de eeuw worden gedateerd. Onder de leeflagen wijzen ene groot aantal diepe kuilen dat deze zone ervoor reeds werd gebruikt, mogelijk voor het winnen van grondstof (zandige leem of tertiaire kleiig zand).

Figuur 35. WP7B, vlak 2. Rechts verschillende loopniveaus die zich uitten als een sterk gelaagd pakket. Links verstoring door een betonnen buis. Inzet: detail van de resten van een verbrand niveau (mogelijk een haardje?).

Figuur 36. P706, bovenop de kuil S472 bevonden er zich een reeks leeflaagjes.

5 FUNDERINGEN

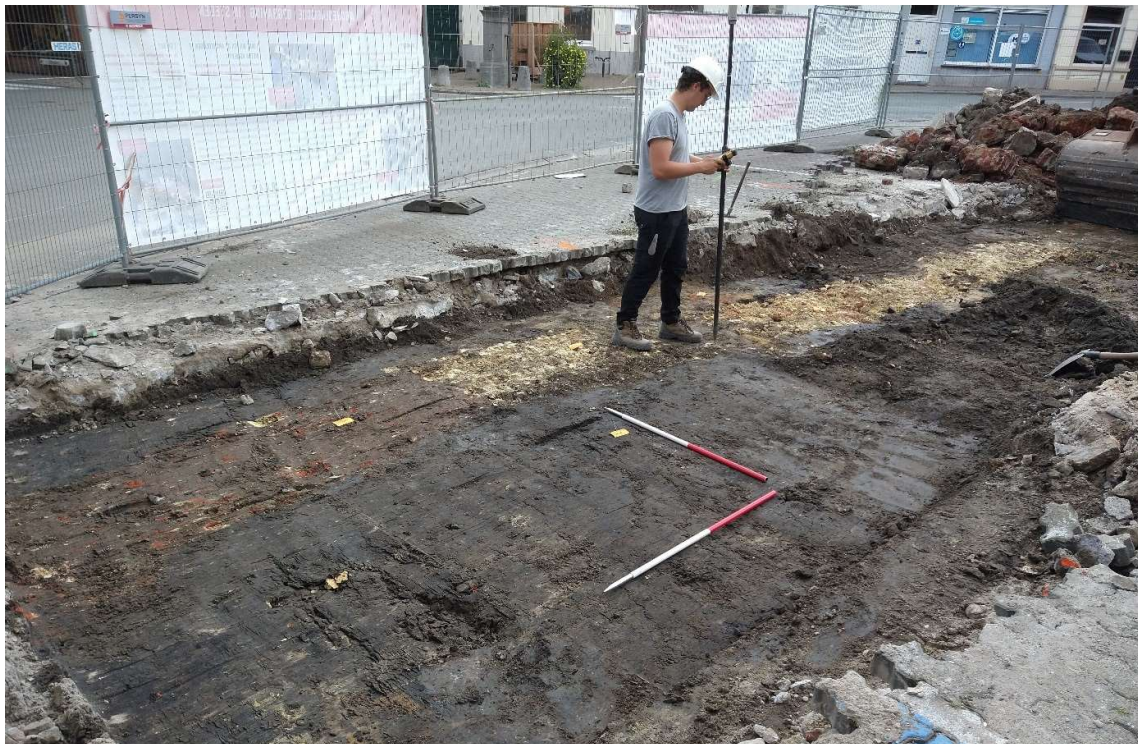
5.1 BESCHRIJVING

In zowel de noordelijke als zuidelijke werkput werden in vlak 1 puinige sporen aangetroffen¹ (op 20,8m TAW; 50cm onder het toenmalig voetpad). Het gaat om sporen S234/235, S461 waarin uitsluitend gele baksteenbrokken zitten, en om een puinige spoor S233 met rode baksteenbrokken.

Spoor S234/235 liep met noord-zuid oriëntatie doorheen het noordelijk deel van werkput 7. Het ging om een puinig spoor van ca. 90cm breed en 7m lang. De vulling bestond uit geelbeige baksteenbrokken. Aansluitend op dit uitbraakspoor lag S233. Een uitbraakspoor met eenzelfde breedte, maar bestaand uit rode baksteenbrokken en een licht afwijkende noordnoordwest-zuidzuidoost oriëntatie.

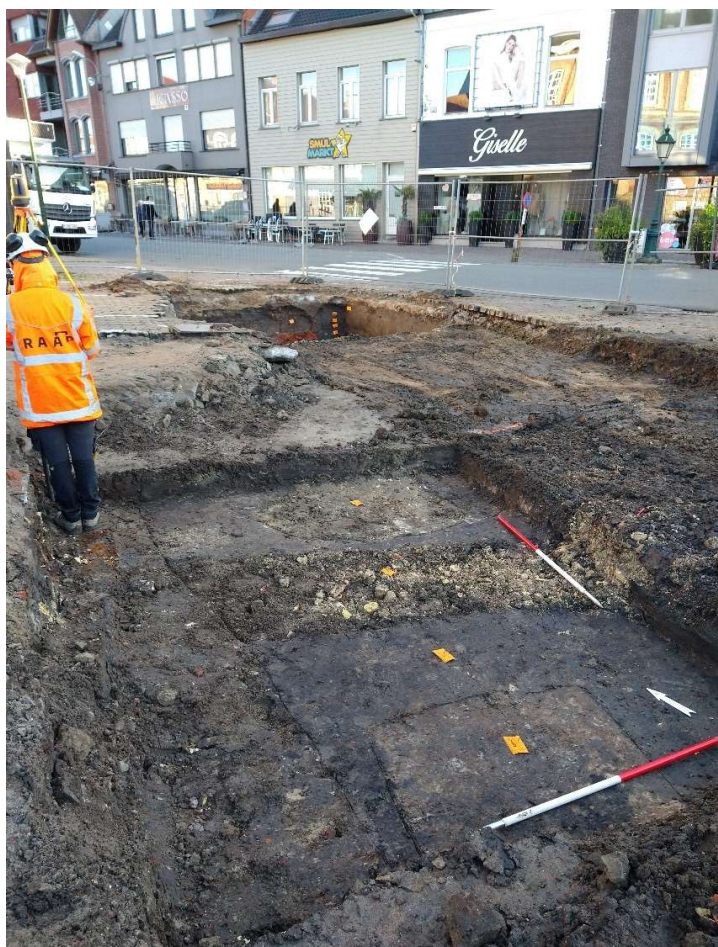
In coupe had de vulling van S234/S235 een rechthoekige vorm en bleef doorheen de hele diepte dezelfde. Dit deel bestond louter uit brokken gele baksteen en kalkmortel. Er was er geen duidelijk aanwijzing of het een uitbraakspoor of een fundering betrof. Vermoed wordt dat een aanlegseuf vol met puin werd gestort om als fundering te dienen. Het spoor S461 in WP7B had een gelijkaardige opbouw als S234/235, maar had een noordwest-zuidoost oriëntatie.

In de doorsnede van het gedeelte in rode baksteen was een niveau met kalkmortel zichtbaar (figuur 34). Hierboven lag een grijsbruine, zandlemige puinige vulling met rode baksteenfragmenten. Het niveau met kalkmortel was wellicht het niveau waarop het metselwerk meer systematisch werd opgetrokken met bakstenen waarvan in het verleden wellicht het wél de moeite loonde deze volledig te recupereren (en niet de brokken onderaan in deze fundering).

Figuur 37. Registratie van de puinsporen in WP7A, vlak 1, net onder het straatniveau.

¹ Dit niveau werd wat groter aangelegd dan het oppervlak van de voorziene citerne om zicht te krijgen op het verder verloop van het puinspoor.

Figuur 38. Registratie van vlak 1 in de zuidelijke put. Centraal het uitbraakspoor S241. Op de achtergrond de ligging van de noordelijke put.

Figuur 39. Noordelijke put 7, Profiel 701. Met S233 in brokken rode baksteen.

5.2 INTERPRETATIE

Het is duidelijk dat deze resten mogen gelinkt worden aan gebouwen die er hebben gestaan. Wanneer deze resten op de Popp-kaart (midden 19de eeuw) worden geprojecteerd, lijkt enkel S461 overeen te komen met een tuinmuur die er toen stond. De zuidnoord-georiënteerde funderingen kunnen op basis van deze 19de-eeuwse kaarten of jongere bronnen niet in relatie worden gebracht met een specifiek gebouw of periode. Ze kunnen dus ouder worden gedateerd.

Figuur 40. WP7 A en B, met weergave van de sporen. Projectie op de Popp kaart. (AGIV, 2010).

6 ALGEMENE INTERPRETATIE

Ondanks dat de beperkte oppervlakte van de twee werkputten, kon heel wat informatie gewonnen worden over de gebruiksevolutie van deze zone. Bij de aanleg van de citernes en leidingen werd jammer genoeg een grotere zone verstoord dan voorzien waardoor heel wat archeologische informatie voorgoed verloren ging.

In de twee putten zijn resten van een B-horizont aangetroffen, dat een aanwijzing vormt voor weinig afspoeling. Hierin werd heel wat bioturbatie waargenomen. De negatieven van plantenwortels duiden op vegetatie in een premiddeleeuwse periode. In navolging met de resultaten in WP10 zijn het mogelijk restanten van de bosrijke fase. Bovenop de natuurlijke bodem werd een cultuurlaag waargenomen met vermengde/verspitte brokje natuurlijke bodem. Deze oudste antropogene laag vertoonde een verhoogde concentratie fosfor, wat wijst op bemesting. Tezamen duidt dit op de bewerking van de grond. Analyse van de pollen van deze laag zou meer informatie kunnen opleveren of de oorspronkelijke boslaag hier ook vermengd raakte met deze cultuurlaag (zie DEEL 5, WP10).²

Doorheen deze cultuurlaag werden kuilen uitgegraven. Slechts één kan met zekerheid als paalkuil worden benoemd. Gezien de omvang van het paalspoor, en de gelijkenis met de paalsporen in WP3 en 4, kan hier sprake zijn van een omvangrijk gebouw (een huis?). Voor de overige kuilen blijft de aard en functie onbekend. Gezien de rest van deze zone totaal werd vergraven is er geen mogelijkheid om meer over deze kuilen te weten te komen. De vondsten gaven een algemene datering in de 12de en 13de eeuw.

De grens met de bovenliggende lagen is zeer scherp. Het lijkt erop dat het terrein 'bouwrijp' werd gemaakt. De lagen die hier bovenop zijn waargenomen kunnen worden gelinkt met enerzijds een weg (in de noordelijke werkput) en vloerniveaus (in de zuidelijke werkput). Vanaf deze fase is er een geleidelijk ophoging van het terrein. Ter hoogte van de weg was er een opeenvolging van opgeworpen pakketten en dumping van materiaal, waaronder assen werden herkend. Van as is gekend dat het water absorberend werkt en dus nuttig was om kleine putten of depressies op een loopvlak mee te dichten. Wellicht gelijktijdig werden ook de vloerniveaus vernieuwd door het aanbrengen van een nieuwe toplaag (vaak met zuivere grond). Vondsten uit deze sporen zijn ook beperkt, maar het weinige materiaal maakte het mogelijk deze resten niet jonger te dateren dan de 13de eeuw.

Enkele kuilen in de zuidelijke werkput werden doorheen deze leeflagen gegraven en zijn dus jonger. Echter zijn er geen aanwijzingen dat er een grote tijdsperiode tussen beide sporen zit. Ook de vulling van deze kuilen doet een datering rond de 13de eeuw vermoeden. Er zijn tevens geen aanwijzingen van jonger materiaal uit deze kuilen gerecupereerd.

Met uitzondering van de funderingen in gele en rode baksteenbrokken zijn er geen resten waaraan een jongere datering kan toegekend worden. De funderingen zijn ouder dan ca. 1850, maar kunnen niet gelinkt worden aan een specifiek gebouw of periode.

² VAN HAASTER ET AL., 2025

7 BIBLIOGRAFIE

VAN HAASTER, H., KOOISTRA, L. I. & VORST, Y. (2025) *Archeobotanisch onderzoek aan Romeinse en (post)middeleeuwse grondsporen uit de stadskern van Torhout (West-Vlaanderen)*. BIAXiaal 1742. Zaandam: BIAX Consult, p. 113.

AGIV (2010) Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Popp, Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique 1842-1879. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.